

070353

GÜREŞ

-
- 1 MEHMET DERVİŐOĐLU, Kırkpınar Güreşleri'nin halk bilimsel açıdan incelenmesi, Trakya Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2012

02 MART 1994

GÜREŞ

2224. **Kahraman, Âtîf**: Cumhuriyete kadar Türk güreşi / Atîf Kahraman. - Ankara. - (Kültür Bakanlığı yayınları; ... : Kültür eserleri dizisi; ...)

Inhalt: Geschichte d. klass. türk. Ringkampfes bis zur Republikzeit. - Text türk.

ISBN 975-17-0352-2 30 A 1360

1. - 1. baskı. - 1989. - VI, 478 S. : Ill. - (...; 1028 : Kültür eserleri dizisi; 133)

ISBN 975-17-0353-0 30 A 1360-1/2

2. - 1. baskı. - 1989. - VIII, 221 S. : Ill. - (...; 1029 : Kültür eserleri dizisi; 133)

ISBN 975-17-0354-9 30 A 1360-1/2

2225. *Türkisches Schattentheater Karagöz* : e. Handreichung für lustvolles Lernen / Puppen u. Masken. **Hans-Leo Bobber** ... Unter Mitarb. von Wolfgang Kutta. - Frankfurt a.M. : Puppen u. Masken, 1983. - 119 S. : Ill. (z.T. farb.)

Literaturverz. S. 117 - 119

ISBN 3-922220-20-7

31 A 1874

GÜREŞ

1786 **Kahraman, Âtîf**: Cumhuriyete kadar Türk güreşi / Atîf Kahraman. - Ankara. - (Kültür Bakanlığı yayınları; ... : Kültür eserleri dizisi; ...)

Inhalt: Geschichte d. klass. türk. Ringkampfes bis zur Republikzeit. - Text türk.

ISBN 975-17-0352-2 30 A 1360

1. - 1. baskı. - 1989. - VI, 478 S. : Ill. - (...; 1028 : Kültür eserleri dizisi 133)

ISBN 975-17-0353-0 30 A 1360-1/2

2. - 1. baskı. - 1989. - VIII, 221 S. : Ill. - (...; 1029 : Kültür eserleri d.zisi 133)

ISBN 975-17-0354-9 30 A 1360-1/2

22 OCAK 1994

29 MAYIS 1993

- Samsun

- Güreş

İMAMOĞLU,

Osman (Okutman), "Samsun Çevresinde Güreş ve Eğitimi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, (Danışman : Doç. Dr. Eyüp G. İsbir), Ankara, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986, 104 S.

13 OCAK 1993

3536 GILET, A. & MANSEL, P. Les lutteurs: an important watercolour by Louis-François Cassas 1756-1827. *At the Sublime Porte: ambassadors to the Ottoman Empire (1550-1800). 11 May - 3 June 1988.* [Exhibition catalogue.] London: Hazlitt, Gooden & Fox, 1988, pp.55-56 [Wrestling in Istanbul.]

- GÜREŞ

105 MAYIS 1993

Pehlivan: Kırkpınar yağlı güreşleri. Kırkpınar oil wrestling. Ed. Doğanay Çevik; translation Tuba Kaan [et al.]. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2011 (Oyun, Spor, Eğlence, 4). 400 pp. **Büyük 070353**

01 Ocak 2019

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA ÇELENK OKU...

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

ULUSLAR ARASI
KURULUŞUNUN 700. YIL DÖNÜMÜNDE
BÜTÜN YÖNLERİYLE OSMANLI DEVLETİ
KONGRESİ

INTERNATIONAL CONGRESS
ON OTTOMAN EMPIRE WITH ALL ASPECTS IN
700th ANNIVERSARY OF ITS ESTABLISHMENT

7-9 NİSAN 1999

BİLDİRİLER

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	79384
Tas. No:	956.07 ULU.K ●

Yayına Hazırlayanlar

Yard.Doç.Dr. Alâaddin AKÖZ

Doç.Dr. Bayram ÜREKLİ Yard.Doç.Dr. Ruhi ÖZCAN

KONYA / TÜRKİYE – 2000

OSMANLI DEVLETİN'DE GÜREŞİN KURUMLAŞMASI ÜZERİNE
BAZI DÜŞÜNCELER

Özbay GÜVEN*
Osman DALAMAN**
Dursun AYAN***

Özet

Türklerde güreş ve güreşçiliğe/pehlivanlığa çok önem verilmiş olup, her zaman korunmuş, teşvik edilmiş ve ilgi gösterilmiştir. Osmanlı padişahları ve devlet büyükleri güreşi sevdikleri kadar, pehlivanlara iltifatlarda da bulunmuşlar, bu ilgilerini kanıtlamak için de, her fırsatta pehlivanlara rütbe, nişan ve para vererek ödüllendirmişlerdir. Güreş bu gün federasyonu olan olimpiik bir spor olarak varolmakla beraber, güreşin Osmanlılardaki durumu oldukça dikkat çekici boyuttur. Osmanlıda güreş tekkelerinin mevcudiyeti, yarışma ve organizasyon boyutunda bir Kırkpınar güreş geleneğinin varlığı ve bunun günümüze kadar sürekliliğini devam ettirmesi, Osmanlılarda güreşin kurumsallaştığını ve çeşitli boyutlarıyla da geleneksel birikimine işaret etmektedir. Bu çalışmada, Osmanlılarda güreş sporunun kurumsallaşmasında önemli rol oynayan; gelenek, askerlik, din, eğitim, tören ve kurallar, yasal düzenlemeler, müsabaka, ödüller ve güreş kıyafetinin imalatı gibi göstergeler incelenecektir.

Giriş

Altı yüzyıla yakın bir süre tarih sahnesinde var olan Osmanlı Devleti kuruluşundan yıkılışına kadar Türk ve İslâm tarihinden devraldığı gelenekleri devam ettirmiş, değişikliklere tabi tutmuş, bunlardan yeni oluşumlara gidebilmiş, mevcut coğrafi kültürler ile etkileşmiş ve aynı zamanda batılaşma hareketleri ile Avrupalı anlamda bir başka geleneği de kendi bünyesine aktarmış ve yaşatılmasını sağlamıştır. Osmanlı bu durumuyla, Dünya tarihinde aktif rol oynayan Türklerin ekonomik, askeri, kültürel ve siyasal anlamda devletleşmesinin de bir örneği olmuştur. Osmanlı Devleti'nin bir medeniyet düzeyine erişme yolunda kuruluşundan itibaren sahip olduğu kültürel edinimi çok farklı alanlarda kendini göstermiştir. Bu alanlardan birisi de spor ve spor kültürü ve bunun da bir örneği olarak güreştir.

Osmanlıların, spor alanında, hem askeri teçhizat ve savaş stratejilerinden hem de Asya'da ve başka coğrafyalarda kültürel etkileşimlerden ve coğrafi koşullarından dolayı geliştirdiği gelenekler ve kurumlar olmuştur. Okçuluk, avcılık, güreş bunlardandır. Ayrıca tarihsel gelişim içinde Osmanlıların son yüzyılında batı tarzı eğitim anlayışıyla spor ve beden eğitiminde de bazı değişimler kendini göstermiştir.

Osmanlı Devletinde ve/ya Medeniyetinde (devlet süresi tam olarak düşünülür ise) tüm spor dalları gibi güreşin de kurumsallaşması için belli başlı sosyolojik ve tarihsel olgular ve olaylar olarak şunları belirtmek gerekmektedir. Bu olgular ve olayların ele alınıp işlenmesi disiplinler arası bir yaklaşımı gerektirmektedir. Bu bildiride de amaç bu olmuştur. Genelde tarihten özelde de spor tarihinden bir örneğe sosyolojisinin kavramları ile yaklaşmaya çalışarak tarihsel bilginin sosyolojik önemine dikkat çekilmek istenmiştir. Osmanlı tarihinde, çok genel olarak, bazı kültürel olgulara bakıldığında kurumsallaşmalar anlamında aşağıdaki başlıklar vurgulanmaya değerdir:

1. Osmanlı Kültüründe/Medeniyetinde Asyatik Türk özellikler,

* Doç. Dr. Gazi Ü. BESYO. Sporda Psikososyal Alanlar Anabilim Dalı
** Arş. Görv. Selçuk Ü. BESYO.
*** Dr. Sosyolog

Harpur, Musul ve Halep bölgelerinde dinî ve lâik okullar açılmıştır.⁶ Bu faaliyet alanında İngiltere ve Amerika Fransa'ya rakip iki devletti. Fransa, bu faaliyetlerinde Adana bölgesi Ermenileri üzerinde oldukça tesirli olmuş görünüyor. Zira, Adana Ermeni Piskoposu Paul Terziyan Adana ve Maraş bölgesinde Fransa devleti himayesinde Fransız kültürünün ve dilinin hakim olduğu bir Ermeni devleti kurulmasını Fransa hükümetine gizlice teklif edecek kadar ileri gitmiştir. Fakat bu küçük Ermenistan projesinin gerçekleşmesi için Fransa'dan istediği desteği görememiştir.⁷

Fransız hükümetinin bölgede yapmayı düşündüğü, fakat gerçekleştirmediği faaliyetlerinden biri de Güney Doğu'daki Osmanlı vilâyetleri'ndeki gayr-i müslimleri Cezayir'e göç ettirme işidir. Yine İskenderun'daki vis konsülü Mr. Alexandre Mercinier Dışişleri Bakanı Delcassé'ye 10 Ocak 1901'de yazdığı mektupta bu göç ettirmeden şöyle bahsediyordu: «Bazı avantajlar vaadiyle Suriye, Mezopotamya ve Ermenistan bölgelerindeki hıristiyan unsurların Cezayir'deki vilâyetlere göçü teşvik edilmelidir. Bu gayr-i müslim unsurların büyük bir kısmı Kuzey Amerika'ya göç etmektedir. Bunların Cezayir'e yerleşmesi Fransa'nın kolonizasyonu bakımından çok faydalı olacaktır. Fransa'ya değerli hizmetler verebilirler. Zira Asya Osmanlı hıristiyanlarının pek çoğu bizim okullarımızda yetişmiştir, hemen hemen Fransız sayılırlar.⁸» Bu teşebbüs o günkü şartlar altında gerçekleşmemiştir.

Sonuç olarak Fransa sözkonusu bölgelerde hakikaten derin izler bırakmıştır. Bu izlerin menfi yönleri yanında, müsbet yönleri (özellikle kültürel açıdan) olduğu muhakkaktır. Osmanlı İmparatorluğu 1918 yılında parçalandığında Adana, Suriye, Antep-Maraş, Urfa, Hatay, Halep bölgelerinin Sevrès Anlaşması'yla Fransa'ya terk edilmesi tesadüfi olmasa gerektir. Bu, Fransa'nın uzun yıllar takip ettiği bilinçli ve sabırlı bir politikanın eseridir. Bölgedeki, gayr-i müslimler, özellikle Ermeniler nezdinde ise hiç bir zaman İngiltere'nin sahip olduğu nüfuzla sahip olamamıştır. Adana bölgesindekiler üzerinde bu tesiri biraz fazla olmuştur. Lübnan'da ise Fransız varlığı sürekli kılınmıştır.

6. Fransız Dışişleri Arşivi, Correspondance politique et commerciale, vol : 964 page : 1-48. Liste des Etablissements réligieeux en Turquie et des établissements laïques, 1914-1915.

7. Bu konuda bakınız : Bayram Kodaman, «Abdülhamid ve Paul Terziyan» Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Samsun 1987, Sayı: 2. ss. 42-49. «Deux Propositions Opposées pour la Solution du Cas Armenien» Mélanges Professeur Robert Mantran Tunus-Zaghouan, 1988, ss. 147-152.

8. Fransız Dışişleri Arşivi, Correspondance consulaire et commerciale, Alexandre et Diarbékir, 1883-1897, 18 Mayıs 1889. Ayrıca bakınız: Bayram Kodaman, «La Présence Culturelle et religieuse de la France En Anatolie orientale de 1878 à 1914» L'Empire Ottoman, La République de Turquie et la France, (VARIA TURCIA III) İstanbul-Paris, 1987, ss. 391-400.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fak. Dergisi
S. 6. 1991 Samsun, s. 163-173

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

03 KASIM 1992

II. ABDÜLHAMİT, GÜREŞ VE GÜREŞÇİLER

Doç. Dr. Özcan MERT*

Bir ülkede sporun gelişmesi yaygınlaşması ve dünya çapında başarılı sporcuların yetişmesi ile yönetimin spor politikası arasında yakın bir ilişki ve paralellik olduğu kesindir. Hele yönetimin en üst mevkiinde bulunan kimsenin spor ve sporcuya yaklaşımının, toplumun spora karşı merakı üzerinde etkili olduğu bir gerçektir. Diğer bir gerçek de Türk sporcularının dünya ölçüsünde en çok başarı kazandıkları spor dalının güreş olduğudur. Bu araştırmada, Türk güreşinin ve pehlivanların Avrupa ve Amerika'da ilk defa tanındığı dönemde devletin başında bulunan II. Abdülhamit'in güreş sporuna ve güreşçilere olan yaklaşımı üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

II. Abdülhamit'ten önce, XIX. yüzyılın ikinci yarısında güreşi aşırı bir tutkuyla seven bir padişah olarak Abdülaziz (1861-1876) dikkatleri üzerinde toplar. Onun yağlı güreş yaptığını ileri sürenler varsa da bunun bir yakıştırma olduğu anlaşılmaktadır.¹ Pehlivan misali bir vücut yapısına sahip olan padişah, güreşçileri daima kollamış ve himaye etmiştir. O, bu sporcuları sarayında görevli olarak çalıştırmış ve pehlivanlar bölüğü kurmuştur. Hatta Avrupa'ya yaptığı gezisinde maiyetindekiler arasında güreşçiler de vardı.² Bu bakımdan onun dönemi, «pehlivanlarımız için ikbal devri» olarak kabul edilir. Bu ikbal sebebiyle onlar, memlekette büyük bir geçim sıkıntısı çekmemişler ve ülke dışına çıkma ihtiyacı duymamışlardır.

29 Mayıs 1876 günü Abdülaziz'in tahttan indirilmesi ile yerine V. Murat padişah olmuştur. Ancak onun saltanatı, sağlık problemleri sebebiyle üç ay kadar devam etmiştir. 31 Ağustos 1876 tarihinde halledilen V. Murat'ın yerine II. Abdülhamit tahta çıkmıştır (1876-1909). Yeni padişah, «veremli bir anne ve babanın oğlu olmasına rağmen sağlıklıydı.» Hem sağlığını korumak hem de enerjisini kanalize etmek için bilinçli olarak sporun

(*) Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Tarih Bölümü Öğr. Üyesi.

1. İsmail Habib Sevük, Türk Güreşi ve Elli Yıl Önce Garp Alemindeki On Yıllık Türk Kasırgası, İstanbul 1848, s. 28; Orhan Koloğlu, Batı Kaynaklarına Göre Türk Güreşçilerinin Avrupa ve Amerika Güreşleri Müthiş Türkler, İstanbul 1972, s. 19-20.

2. Atif Kahraman, Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi, Ank. 1989, c. II, s. 178-180.

3. Sevük, a.e., s. 28; 244.

10 4 TEMMUZ 1992

070353

60) Şefik, Eşref:

Tarihî Türk Güreşleri. İstanbul, 1953. 151 S..

(İstanbul Fethi Neşriyatı ; 20)

Sign.:58254

Atıf Kahraman, Osmanlı Devletinde Spor, Ankara 1995

DN-35173

Bibliyografya

- Günes 70353

GÜREŞ

A.	Tarihçe	105
B.	Osmanlılar'da Güreş	113
	1. Pehlivan deyimi	113
	2. Güreşin Türk Milleti Üzerindeki Etkisi	119
	3. Osmanlı Padişahları ve Güreş	125
	4. Osmanlı Sarayında Güreş	127
	a. Saray Kuruluşundaki Yeri	127
	b. Huzur Güreşleri	141
	c. Enderun'dan Yetişen Ünlü Pehlivanlar	153
C.	Saray Dışında Yapılan Güreşler	160
	1. Panayır Güreşleri	160
	2. Düğün Güreşleri	164
	3. Ramazan Güreşleri	171
	4. Hayır Kurumları Yararına Yapılan Güreşler	185
	5. Güreş Tekkeleri	188